

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi karjääriõpetuse ainekava 9. klassile

Ainekava koostamisel lähtutakse põhikooli üldisest riiklikust õppekava karjääriõpetuse ainekavast.

Karjääriõpetuse ainekava koosneb 35 tunnise kursusest 9. klassis, mis koosneb kolmest moodulist: „Enese tundmaõppimine“ (11 tundi), „Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmaõppimine“ (11 tundi) ja „Planeerimine ja otsustamine“ (13 tundi).

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Aineõpetusega taotletakse, et õpilane:

Taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab õppimist elukestva protsessina;
- 2) arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;
- 3) arendab soovi ja oskust endale eesmärgi seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;
- 4) võtab teadlikult vastutuse oma karjäärivalikute ja -otsuste eest;
- 5) teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriotsuste langetamist;
- 6) on teadlik erinevatest töövaldkondadest, ametitest/elukutsetest, töösuhteid reguleerivatest õigusaktidest, haridus- ja koolitusvõimalustest, tööturu üldistest suundumustest ning kohalikust majanduskeskkonnast;
- 7) kasutab asjakohast informatsiooni karjääri planeerimisel;
- 8) analüüsib oma õpitulemusi ja senist töökogemust ning kavandab oma karjääri.

Õppeaine kirjeldus

Ainekava toetab karjääri planeerimist ja valmisolekut elukestvaks õppeks, lõimides teistes õppeainetes omandatud teadmised.

Aines „Karjääriõpetus“ käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilastes valmisolekut tööjõuturul parema rakendatavuse saavutamiseks, iseseisva otsustamisvõime arendamiseks, erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks. Karjääriõpetus võimaldab ühiskonna inimressurssi tööturul paremal viisil rakendada, viies inimeste oskused ja huvid kokku töö- ja õppimisvõimalustega.

Põhikooli III kooliastmes käsitletakse kolme valdkonda:

<p>I moodul „Enese tundmaõppimine“ <i>Ainekava I mooduli maht 11 tundi</i></p> <p>Teema lühikirjeldus e. üldalused: Õpilane õpib ennast tundma. Arenevad suhtlemis- ja õpioskused. Omandatud teadmised ja oskused aitavad ennetada koolist väljalangevust.</p> <p>Karjääriõpetus keskendub õpilase isiksuse omaduste teadvustamisele ning esmaste karjäärivalikutega seostamisele. See hakkab tulevikus mõjutama nii tema rahulolu tehtud valikutega kui ka töö tulemust. Õpilasel võimaldatakse analüüsida enda iseloomuomadusi, oskusi, võimeid ning väärtusi ja kujundada välja sõnavara, mida ta saab erinevates karjäärisituatsioonides (nt kooli sisseastumisel, tööintervjuul) kasutada. Käsitletakse kas, kuidas ja miks inimese harjumuslik käitumine, füüsilised omadused, erinevad oskused ja motivatsioon karjäärivalikuid mõjutavad.</p> <p>Põhimõisted: enesehinnang, isiksuseomadused, motivatsioon, oskused, võimed, väärtused.</p> <p>Õppe-eesmärgid: õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab seostada isiksuseomadusi tulevaste õpingute ja ametivalikutega; 2) oskab analüüsida enda huvisid, võimeid ja oskusi; õpib märkama nende seotust eriala valikuga; 3) mõistab erinevate elukutsete erinevaid väärtussüsteeme; 4) mõistab väärtuste tähendust ja seost elurollides. <p>Oodatavad õpitulemused: õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) analüüsib enda isiksust; 2) eristab oma tugevaid ning nõrku külgi ja seostab neid erinevatel kutsealadel töötamise eeldustega; 3) kasutab eneseanalüüsi tulemusi karjääriplaneerimisel.
<p>II moodul „Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmaõppimine“ <i>Ainekava II mooduli maht 11 tundi</i></p> <p>Teema lühikirjeldus e. üldalused: Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine soodustab sobivate valikute tegemist peale põhikooli lõpetamist. Õpilane oskab märgata muutusi töömaailmas ja väärtustada elukestvat õpet.</p> <p>Põhikoolis õpilane analüüsib erinevaid ameteid, töötajatele esitatavaid nõudeid ja seostab neid oma eeldustega, huvidega, väärtustega jms. Õpilast suunatakse analüüsima, millist tööd ta soovib tulevikus teha. Sellest lähtuvalt saab asuda haridusteed kavandama. Teadlike õpivalikute tegemiseks suunatakse õpilast analüüsima oma soovidele, eeldustele ja reaalsele soovidele vastavaid võimalusi.</p> <p>Põhimõisted: amet, eriala, kutseharidus/kutsekeskharidus, kutseõpe põhihariduse baasil, tööturg ja tööjõuturg.</p> <p>Õppe-eesmärgid: õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab ja oskab analüüsida töö sisu muutumist; 2) oskab näha ja analüüsida erinevate elukutsetega kaasnevat; erinevaid ülesandeid, vastutust, oskusi ja töötingimusi; 3) mõistab karjäärivõimalusi ja oskab neid enda tulevikuga seostada; 4) oskab analüüsida kohalikke töövõimalusi ja isiklikke eelistusi;

5) oskab analüüsida oma isiklikke haridusvalikuid.

Oodatavad õpitulemused:

õpilane

- 1) teab tööturu üldist olukorda, prognoose ja vajadusi;
- 2) teab kutseid ja ameteid ning kohalikke majandustegevuse valdkondi;
- 3) oskab leida infot õppimisvõimaluste ja tööturu kohta;
- 4) mõistab tööturu ja hariduse vahelisi seoseid;
- 5) omab konkreetset tegevusplaani õpitee jätkamiseks.

III moodul „Planeerimine ja otsustamine“

Ainekava III mooduli maht 13 tundi

Teema lühikirjeldus e. üldalused: Õpilasel arenevad planeerimisoskus ja teadlikkus otsuste vastuvõtmisel. Kujuneb oskus kasutada karjääriinfo materjale. Õpilane tunnetab oma vastutust karjääririte kujundamisel ja elus toimetulemisel.

Karjääri planeerimist vaadeldakse kui tulevase elulaadi valikut. Õpilasi suunatakse seostama oma väärtusi, eeldusi ja reaalseid võimalusi tööturu tegeliku olukorraga. Planeerimise ja otsustamise protsessis on oluline toetada õpimotivatsiooni, teadvustada elukestva õppe tähendust ja tähtsust. Õpilasi suunatakse analüüsima ennast õppijana, kujundatakse õpioskusi ja neid toetavaid üldoskusi. Otsustamist mõjutavad käitumisharjumused, uskumused/ soovid ning informeeritus. Karjääriõpetuse käigus pannakse paika otsustusstrateegiad – kuidas seostada enda kohta teadaolevaid asjaolusid võimaliku tulevase töise tegevuse ja selleks ettevalmistavate õpingutega.

Põhimõisted: karjäär, elurollid, karjääriplaneerimine, karjääririteused, otsustamine, isiklik karjääriplaan.

Õppe-eesmärgid:

Õpilane

- 1) teab ja kasutab oskuslikult karjääriinfo allikaid;
- 2) oskab hinnata erinevaid alternatiive ning langetada teadlik otsus;
- 3) teab erinevate elurollide olulisust elus, on valmis nende muutumisega toimetulekuks;
- 4) langetab otsuse ning koostab tegevusplaani oma tulevase karjääri planeerimiseks;

Oodatavad õpitulemused:

Õpilane

- 1) teab karjääriplaneerimise põhimõtteid ja arvestab nendega valikute tegemisel;
- 2) suudab teadlikult arvestada otsuseid mõjutavate teguritega;
- 3) teab ja kasutab vajadusel karjääririteuseid;
- 4) teadvustab erinevate elurollide seoseid tööga;
- 5) omab teadmisi ja oskusi isikliku karjääriplaani koostamiseks.

Õpilaste karjääriplaneerimine toimub ka läbi õppekäikude ja –ekskursioonide. Koolis viivad aasta jooksul erinevate valdkondade esindajad läbi ettekandeid ja loenguid.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 4) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 5) võimaldatakse saada ülevaade erinevatest töövaldkondadest, sh vahetult töökeskkondadega tutvuda;
- 6) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh eelistatuna aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, probleemülesannete lahendamine, projektõpe, õpimapi ja uurimistöo koostamine.
- 7) luuakse tingimused õpilaste teadlikke karjäärivalikuid soodustavate hoiakute kujunemiseks;

Füüsiline õpikeskkond

Õpilastele on tagatud järgmised tingimused ja vahendite kasutamine:

- 1) erinevad töölehed, küsimustikud;
- 2) karjääriplaneerimisalase kirjanduse kättesaadavus;
- 3) arvutiklassi kasutamine ja arvuti veebist karjääriplaneerimisalase informatsiooni otsimiseks;
- 4) karjäärinõustaja personaalne tugi, erapooletu ja usalduslik nõu vastavalt õpilase vajadustele.

Hindamine

Karjääriõpetuse õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele.

Karjääriõpetuse käigus ei hinnata õpilase hoiakuid ega väärtusi, vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele nende kohta tagasisidet. Hindamisel väärtustatakse õpilaste isikupära ja toetatakse arengut.

On soovitatav, et kursuse jooksul koostab õpilane personaalse õpimapi, millesse kogub eneseanalüüsi, ettevõtete külastuse töölehed jt õpiülesannete tulemused ning muud huvipakkuvad elukutse või erialadega seotud materjalid. Selles sisalduvad õpiülesanded võivad olla tehtud kas üksi või rühmatööna.

Õpimapi kaitsmine on kursuse eduka läbimise tingimus.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

Hinnatakse:

- 1) praktilisi töid: CV koostamine; essee; ettevõtte külastuse ja töövarjupäeva konspekt või kokkuvõte, isiklik karjääriplaan (õpiplaan) jms;
- 2) praktilise tegevuse mõtestamise oskust;
- 3) oskust asjakohast informatsiooni otsida ja analüüsida;
- 4) loomingulisust ja ratsionaalsust;
- 5) teadlikkust peamistest karjääriotsust mõjutavatest teguritest;
- 6) õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist, mida õpilane tõendab arutelude, rühmatööde õpimapi esitlemise jt tegevuste käigus.

Õpitulemuste hindamiseks kasutatakse mitteeristavat (A/MA) hindamist.